

Eva Tomášková

eva.tomaskova@law.muni.cz

Fondy EU

Evropské finanční právo

Zdroj: Kemel, M. Rozpad EU [cit. 2017-03-25]. Dostupné z:
<https://kreslenyvtip.cz/miroslav-kemel/3609>

Fondy EU

- Základní cíl politiky Evropské integrace:
  - postupné vyrovnávání ekonomické úrovně zemí Evropského společenství a rozvoj regionů a dalších jednotek územní samosprávy v EU vedoucí k posílení hospodářské a sociální soudržnosti.
- Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR/ERDF)
- Evropský sociální fond (ESF)
- Fond soudržnosti (FS)
- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)
- Evropský námořní a rybářský fond (EMFF)
- Ostatní fondy
  - Fond solidarity
  - Evropský fond pro pro přizpůsobení se globalizaci

Strukturální fondy

- Základním nástrojem strukturální a regionální politiky:
  - strukturální fondy - snaží se vyrovnávat rozdíly v rozvoji jednotlivých regionů Evropské unie.
- Vycházejí z 3 cílů regionální politiky
  - Cíl Konvergence
    - sbližování ekonomické úrovně
    - spadají všechny regiony v ČR kromě Prahy
  - Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost
    - spadá pouze Praha
  - Cíl Evropská územní spolupráce
    - zahrnuje regiony u hranic

Strukturální fondy

- Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF),
  - cíl modernizace a posilování hospodářství
  - Podpora investičních projektů v oblasti infrastruktury (výstavba železnic a silnic, odstraňování ekologických zátěží, budování stokových systémů, rozvoj a obnova sportovních areálů, rekonstrukce kulturních památek, výsadba regenerační zeleně, zavádění služeb elektronické veřejné správy apod.
- Evropský sociální fond (ESF)
  - podpora aktivit v oblasti zaměstnanosti a lidských zdrojů
  - Podpora neinvestičních projektů (rekvalifikace nezaměstnaných, speciální programy pro osoby ze zdravotním postižením, děti, mládež, etnické menšiny a další znevýhodněné skupiny obyvatelstva, vytváření inovativních vzdělávacích programů pro zaměstnance, rozvoj vzdělávacích programů apod.

Strukturální fondy

- Podmínky pro čerpání prostředků ze strukturálních fondů:
  - musí být určeny na národní či regionální orgány zodpovědné za řízení rozvojových programů a přímo pro předložené a odsouhlasené projekty
  - tyto prostředky jsou nevratné
- Z takových prostředků jsou financovány i tak zvané Iniciativy společenství:
  - přeshraniční spolupráce
  - ekonomické konverze uhelných regionů a regionů s hutnickým či zbrojním průmyslem,
  - ekonomické diversifikace území zaměřených na textilní a oděvní průmysl
  - rozvoj malého a středního podnikání v problémových regionech
  - atd.

Řízení strukturálních fondů

- V každém státě EU povinně zřízeny řídicí a platební orgány
  - Řídicí orgány v ČR – příslušná ministerstva (plní v některých případech rovněž funkci platební jednotky)
  - Platební orgány v ČR – Ministerstvo financí (plní i další povinnosti)
- Finanční kontrola je prováděna na základě zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě, ve znění pozdějších předpisů
  - Realizuje Ministerstvo financí – spolupracuje s útvary interního auditu na jednotlivých úrovních veřejné správy a metodicky řídí jejich činnost
  - Evropská komise (dle mezinárodních smluv a předpisů EU)

Zdroj: Kemel, M. Rozpad EU [cit. 2017-03-25]. Dostupné z:
<https://kreslenyvtip.cz/miroslav-kemel/3609>

Investiční fondy

- **Fond soudržnosti (FS) - Kohezní fond**
  - je určen na podporu rozvoje chudších států, nikoli regionů
  - jsou z něj podporovány investiční (infrastrukturní) projekty, avšak jen se zaměřením na dopravní infrastrukturu většího rozsahu (např. transevropské sítě), ochranu životního prostředí a na oblast energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie.
- **Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)**
  - finanční nástroj na podporu rozvoje venkova vycházející ze společné zemědělské politiky EU
  - zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, zlepšení životního prostředí a krajiny nebo kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova
- **Evropský námořní a rybářský fond (EMFF)**
  - nástroj na podporu rybolovu vycházející ze společné rybářské politiky EU.
  - vyšší konkurenceschopnost a ochrana životního prostředí
  - mořský i vnitrozemský rybolov (např. odbahňování rybníků), investice na modernizaci zpracovatelského průmyslu, modernizace plavidel, podpory likvidace už nedostačujících plavidel, zlepšování akvakultury apod.

Ostatní fondy

- **Fond solidarity**
  - poskytuje rychlou a flexibilní finanční pomoc při velké přírodní katastrofě
  - může požádat členský stát, pokud jsou škody vyšší než 0,6 % HDP postiženého státu
  - lze poskytnout pomoc také preventivním opatřením proti přírodním katastrofám
- **Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci (EGF)**
  - financuje projekty na pomoc pracovníkům propuštěným v důsledku globalizace, např. v případě bankrotu velkého podniku či při přemístění továrny mimo území EU, nebo když je v určitém regionu v jednom odvětví propuštěno mnoho lidí najednou.
  - Určen pouze pro členské státy

Zdroj: Kemel, M. Rozpad EU [cit. 2017-03-25]. Dostupné z:
<https://kreslenyvtip.cz/miroslav-kemel/3609>

Fondy ESI

- Záměrem EU je, aby zmíněné fondy maximálním možným způsobem přispěly k naplňování Strategie Evropa 2020 (Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění)
- Každý členský stát vypracoval Dohodu o partnerství (schvaluje Evropská komise) – zodpovědné Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
  - analyzuje na základě evropských, národních i regionálních strategických dokumentů současnou socioekonomickou situaci ČR, zdejší disparity, rozvojové potřeby a potenciál
  - definuje priority a očekávané výsledky pro celé programové období 2014-2020
- Analýza Evropské komise o financích v EU ukazuje, že ČR je v čerpání strukturálních fondů jednou z nejhorších zemí s využitými 23,5 % všech prostředků
  - Důvod: nízká profesionalita, nezájem a politikaření celé politické reprezentace

Horizontální priority

- jsou klíčové pro rozvoj společnosti
- jdou napříč všemi oblastmi a operačními programy
- měly by být respektovány také všemi žadateli o veřejné prostředky

- V programovém období 2014 -2020 musejí programy a projekty dodržovat dvě horizontální priority
  - rovné příležitosti a nediskriminace
  - a udržitelný rozvoj.

- nesmějí být podpořeny projekty s negativním dopadem na životní prostředí nebo zhoršující postavení znevýhodněných skupin obyvatel.

Rovné příležitosti

- Jak poznáte, zda jsou v projektu respektovány rovné příležitosti?
  - Zaměstnavatel zaměstnává ve svém podniku zdravotně postižené
  - Subjekt nabízí sociální služby občanům bez přístřeší
  - Vzdělávacích aktivit se účastní ve stejném poměru ženy stejně jako muži
- Článek 16 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006
  - V užším pojetí: *„Členské státy a Komise přijmou vhodná opatření, aby nedocházelo k diskriminaci na základě pohlaví, rasy, etnického původu, náboženského vyznání, světového názoru, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace.“*
  - zdůrazněn aspekt zohlednění potřeb osob se zdravotním postižením.
  - V širším pojetí a se rovné příležitosti vztahují také na další skupiny ohrožené sociálním vyloučením:
    - imigranty a azylanty, dlouhodobě nezaměstnané, osoby s nízkou kvalifikací nebo bez kvalifikace, osoby z obtížně dopravně dostupných oblastí, drogově závislé, propuštěné vězně a absolventy škol.

Udržitelný rozvoj

- Jak poznáte, zda ve svém projektu respektujete udržitelný rozvoj?
  - Pořízení nových technologií šetrnějších k životnímu prostředí.
  - Organizace vzdělávacích kurzů s tematikou ochrany životního prostředí
  - Záměr pořídit si energeticky úsporné zdroje energie
- Článek 17 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006
  - V užším pojetí jsou cíle fondů sledovány v rámci zásad udržitelného rozvoje a prosazování cíle Společenství chránit životní prostředí a zlepšovat jeho kvalitu.
  - V širším pojetí se udržitelný rozvoj chápe jako dosahování rovnováhy mezi ekonomickou, sociální a environmentální oblastí.

Programové období 2014 - 2020

- je v souladu s rozpočtovým rámcem EU pro roky 2014-2020
- je významně redukován počet operačních programů z 24 (předchozí období) na 8
- fondy EU zahrnují celou škálu nástrojů finanční pomoci. Slouží především k:
  - podpoře hospodářského růstu členských zemí EU
  - a snižování sociálních a ekonomických nerovností mezi státy a regiony
- ČR může čerpat prostředky ve výši téměř 24 miliard eur.
- http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/fe43f9e7-ff58-4a20-91bc-9556c92847b5/Abeceda_nahled-3.png
- <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/hospodareni-eu/prostredky-alokovane-pro-cr/programove-obdobi-2014-2020>
- <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/hospodareni-eu/pozice-cr-vuci-rozpoctu-eu/2016/cista-pozice-cr-ve-vztahu-k-rozpoctu-eu-25720>
- <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2017/cr-ziskala-v-roce-2016-o-79-mld-vice-27395>

Zdroj: Kemel, M. Rozpad EU [cit. 2017-03-25]. Dostupné z: <https://kreslenyvtip.cz/miroslav-kemel/3609>

Regionální politika

- Pokud jsou příliš velké rozdíly v ekonomické a sociální úrovni mezi regiony, pak obyvatelé méně rozvinutých regionů považují tyto rozdíly za nespravedlivé a přisuzují ji špatně realizované politice vlády, regionů, měst a obcí.
- Je nutné ji realizovat nejen v období ekonomického růstu, ale i v dobách ekonomické stagnace či recese.
- Při recesi jsou postiženy regiony s převahou odvětví náchylných ke stagnaci stagnaci
- = je nutné realizovat dlouhodobou regionální politiku
- = nutnost brát ohled rovněž na sociální a politické motivy

Základní cíle regionální politiky

- Hlavní cíle: snížení mezi regionálních rozdílů
  - v nezaměstnanosti,
  - v průměrných příjmech,
  - sblížení úrovně HDP v přepočtu na jednoho obyvatele apod.
- Dílčí cíle: přispívat k dosažení hlavních cílů
  - povzbudit podnikatelské aktivity v regionu,
  - zlepšit vybavenost regionu technickou infrastrukturou,
  - povzbudit bytovou výstavbu v regionu,
  - zlepšit spojení regionu s ostatními oblastmi apod.
- Z těchto cílů by měly být odvozovány nástroje regionální politiky
  - zainvestování regionu, tedy vybavení oblasti příslušnou technickou infrastrukturou
  - přitažení kapitálu, podnikatelských aktivit do oblasti, stimulaci využití vnitřních rozvojových zdrojů,
  - dosídlení oblasti a stabilizaci obyvatelstva v oblasti

Nástroje regionální politiky

- určité zvýhodněné podmínky při alokaci do vymezených regionů, např. o zvýhodněné úvěrové podmínky, zvýhodněné daňové sazby, investiční dotace
- Osvědčený nástroj: zvýhodněné úvěrové podmínky
- Problematický nástroj: daňové úlevy
  - došlo k tomu, že podniky za normálních podmínek, tedy po uplynutí doby, kdy jim byly daně zcela nebo částečně odpuštěny, nebyly konkurenceschopné.
  - projevilo se také spekulativní chování, kdy jejich zájem o fungování v regionu se po uplynutí poskytovaných výhod ztratil.
- Je třeba, aby nástroje byly vztaženy k cílům - např. k tvorbě nových pracovních míst, jinak může vstoupit podnik, který bude využívat vyspělé technologie, ale nedojde ke zvýšení zaměstnanosti

Nástroje zaměřené na obyvatelstvo

- Týkají se různých finančních podnětů zaměřených na:
  - stabilizaci obyvatelstva
    - Regiony s obtížnými klimatickými podmínkami
    - Regiony se specifickými přírodními podmínkami
    - Podpora aktivit vhodných pro tato území (turistika, agroturistika, ekologické zemědělství)
  - dosídlení.
    - Regiony se specifickými přírodními podmínkami
    - Pohraničí
    - Nástroje stejné u stabilizace obyvatelstva + zvýhodněné podmínky při získávání úvěru na pořízení bydlení
- je nutné respektovat nezbytnou aktivitu především těch lidí, kteří v daném regionu žijí
- meziregionální rozdíly lze překonat pouze tehdy, když je to i přáním samotných obyvatel zaostalého regionu, např. výstavba dálnice, podpora cestovního ruchu

Principy financování projektů regionální politiky

- **princip koncentrace**
  - koncentrace úsilí, kdy prostředky jsou využívány pouze k realizaci projektů, podle předem stanovených cílů
  - prostředky jsou nacíleny do regionů s největšími problémy a jsou přidělovány na projekty maximálně napomáhajících řešení těchto problémů
- **princip partnerství**
  - dochází k navázání velmi úzké spolupráce mezi orgány na všech úrovních
  - je realizován jak na úrovni vertikální tak horizontální
- **princip programování**
  - prostředky fondů jsou programově vkládány do víceletých a více oborových programů, jejichž vypracováním jsou pověřeny vlády jednotlivých členských zemí
  - při udělování prostředků je důraz kladen na maximální komplexnost řešení problémového regionu

Principy financování projektů regionální politiky

- **princip adicionality (doplňkovosti)**
  - prostředky fondů mají pouze doplňovat investice vynakládané jednotlivými státy a výdaje by měly přitom vykazovat mírně rostoucí tendenci
- **princip monitorování a vyhodnocování**
  - před schválením konkrétního projektu musí být podrobně vyhodnoceny jeho dopady
  - důraz se klade na průběžné monitorování realizace a následné zhodnocení projektu
- **princip solidarity**
  - prolíná se celkovou koncepcí regionální politiky a obnáší zásadu společné podpory vyspělejších zemí ve prospěch zemí méně vyspělých
- **princip subsidiarity**
  - je základním principem, na němž je založena celá evropská integrace
  - znamená nutnost realizovat jednotlivé akce na co nejnižší úrovni rozhodování
  - v rámci regionální politiky se tento princip uplatňuje při výběru projektů k realizaci a jejich následné kontrole příslušnými národními orgány

Zdroj: Kemel, M. Rozpad EU [cit. 2017-03-25]. Dostupné z: <https://kreslenyvtip.cz/miroslav-kemel/3609>

Strategie regionálního rozvoje ČR 2014 - 2020

- součástí je strategická vize regionálního rozvoje, kde ČR chce být:
  - plnoprávným, ekonomicky výkonným členem EU s parametry blízcími se průměru EU ve všech základních kritériích (HDP na obyvatele, zaměstnanost, sociální zabezpečení apod.) - nechce již uplatňovat nárok na podporu pro zaostalé regiony
  - se způsobem a kvalitou života odpovídajícími naší historické tradici a postavení ČR v Evropě
- Strategie zahrnuje:
  - podrobnou analýzu regionálních rozdílů v ČR (zejména na úrovni obcí s rozšířenou působností, jejíž závěry se odrážejí v návrzích cílů, priorit a konkrétních opatření definovaných pro potřeby regionálního rozvoje)
  - Implementační část nastavuje systém realizace regionálního rozvoje v rovině řídicí i koordinační a monitorovací na centrální/sektorové i regionální úrovni po stránce instrumentální (nástrojové), institucionální a zdrojové.

Hlavní cíle Strategie regionálního rozvoje 2014 - 2020

- **Regionální konkurenceschopnost**

- má se dosahovat zejména v metropolitních a rozvojových oblastech
- vychází z ekonomického pilíře
- je zaměřena na území s dostatečným potenciálem na realizaci stanovených cílů a zahrnuje klíčová témata inovací, spolupráce podnikatelského sektoru s výzkumnými a vývojovými pracovišti, zvýšení kvality vysokoškolského vzdělávání, flexibility pracovního trhu reagujícího na místní potřeby a dostatečné a kvalitní infrastruktury dopravní i technické, která je základní podmínkou pro rozvoj konkurenceschopnosti daného území.

- **Územní soudržnost**

- podpora všech typů území ČR
- vychází ze sociálního pilíře
- má zmírňovat sociální disparity v území a mezi hlavní témata patří infrastruktura veřejných služeb, podpora integrace sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených skupin obyvatelstva, částečně pak kultura, cestovní ruch a bydlení a v periferních územích také podpora lokální ekonomiky

Hlavní cíle Strategie regionálního rozvoje 2014 -2020

- **Environmentální udržitelnost**

- vychází z environmentálního pilíře
- má přispět ke zlepšení životního prostředí a života obyvatel v něm a soustředí se především na odstraňování ekologických zátěží, omezování vlivu dopravy na krajinu, lepší hospodaření s přírodními zdroji a využívání moderních technologií ve vodním i odpadovém hospodářství., prevence a případná likvidace škod při živelných pohromách

- **Veřejná správa a spolupráce**

- musí vytvářet legislativní i administrativní základnu a podporovat výše uvedené cíle
- důraz provázání různých cílů např. trh práce, vzdělávání, infrastruktura atd.

BUDEME SE MUSET ROZHODNOUT MEZI PRACHAMA OD
RUSKÝCH MAFIÁŇŮ, NEBO OD BRUSELSKÝCH BYROKRATŮ.
CO MYSLÍTE, KDO Z NICH TU BUDE DĚLE ?

Zdroj: Kemel, M. Rozpad EU [cit. 2017-03-25]. Dostupné z:
<https://kreslenyvtip.cz/miroslav-kemel/3609>

Budoucí operační programy

- Při tvorbě budoucích operačních programů je nově velký důraz kladen na:
  - nastavování intervenční logiky
  - princip tematické koncentrace
  - nastavování indikátorů v souladu s požadavky Evropské komise.
- Jednou ze základních podmínek nutnou pro schválení nových operačních programů ze strany Evropské komise je také příprava Strategie inteligentní specializace – cíl
  - identifikovat lokální konkurenční výhodu
  - maximalizovat využití regionálního potenciálu v určité oblasti, která je pro region jedinečná.
- Gestorem přípravy tzv. Národní Strategie inteligentní specializace ČR (Národní RIS 3 strategie) je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Zdroje

Evropské strukturální a investiční fondy [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, [cit. 2016 -05-25]. Dostupné z <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Evropské strukturální a investiční fondy [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, [cit. 2016 -12-13]. Dostupné z <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika>

Ministerstvo financí ČR [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, [cit. 2017 -03-25]. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/hospodareni-eu/prostredky-alokovane-pro-cr/programove-obdobi-2014-2020>

Ministerstvo financí ČR [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, [cit. 2017 -03-25]. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/hospodareni-eu/pozice-cr-vuci-rozpoctu-eu/2016/cista-pozice-cr-ve-vztahu-k-rozpoctu-eu-25720>

Úkol

- Práce ve skupině: Vybrat a zhodnotit 1 operační program
- <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Operacni-programy>

Děkuji za Vaši pozornost. 😊

Zdroj: Kemel, M. Rozpad EU [cit. 2017-03-25]. Dostupné z:
<https://kreslenyvtip.cz/miroslav-kemel/3609>